

Posudek na rigorózní práci Mgr. Václava Kobery

Výkon práv a povinností státu ve vzdušném prostoru ve světle mezinárodního práva veřejného

1. Téma práce:

Nadpis práce slibuje analýzu nejen abstraktního právního rámce práv a povinností státu ve vzdušném prostoru, ale i jeho výkonu. Toto rozšíření běžného pohledu na mezinárodní letecké právo otevírá další možnosti výzkumu, a to především v oblasti praxe států. Touto extenzí se tematika stává velmi aktuální.

2. Cíl a metody práce

Cíl a metody práce jsou formulovány na str. 7: Je jimi zkoumání otázek výkonu práv a povinností státu ve vzdušném prostoru, které mu plynou z pravidel mezinárodního práva veřejného jak v rámci výše zmíněného systému, tak v rámci dalších územních režimů. Pro toto zkoumání jsou jako určující stanovena zejména pravidla leteckého mezinárodního práva veřejného, „námořního“ práva veřejného a mezinárodního kosmického práva. Z předmětu zkoumání je vyloučeno současné evropské právo.

Tento cíl je legitimní, uchazěcí bych však při publikaci práce doporučovala jasnější stanovení hlavních výzkumných otázek nebo tezí.

3. Členění práce

Práce je členěna na část zaměřenou na obecnou problematiku postavení státu ve vzdušném prostoru, na vertikální vymezení tohoto prostoru, na hlavní část zabývající se jeho horizontálním vymezením a s ním spojenými právy, a navazuje – ne zcela organicky – problematikou venovanou ochraně před protiprávními činy a právnímu režimu státních letadel. Pouze třístránkový závěr je stručným shrnutím získaných informací, tento doporučuji před uveřejněním rozšířit o podstatné výsledky práce. Na práci navazuje dvoustránkové anglické resumé a přehled literatury.

4. Formální požadavky

Stosedmistránková práce doprovazená několika přehlednými schématy odpovídá nárokům na disertační práce. Bohatý a pečlivě zpracovaný poznámkový aparát i seznam literatury odpovídají kladeným nárokům. Jazyk práce je kultivovaný.

5. Obsah práce

Autor si vytýčil za cíl zkoumat otázky výkonu práv a povinností státu ve vzdušném prostoru, které mu plynou z pravidel mezinárodního práva veřejného jak v rámci výše zmíněného systému, tak v rámci dalších územních režimů. Práci zahajuje historickým exkursem, který ústí do problematiky této ochrany v současnosti.

Klade si nejprve otázku, jakým způsobem odlišit režimy ve vzdušném prostoru za situace, kdy neexistuje závazná definice vertikálně odlišující režim vzdušného a kosmického prostoru. Připomíná různé přístupy k tomuto problému a upozorňuje na skutečnost, že do dnešní doby o tomto sporném bodu nebylo rozhodnuto. Těžiště této části by mohlo spočívat v kapitole 2.4 týkající se praktického přístupu státu k problematice přeletu objektů určených pro vypuštění do kosmického prostoru územím níželežících států, omezuje se však na stručné vyjádření, že při neexistenci závazné mnohostranné dohody mezi státy je třeba řešit otázky narušení vzdušného prostoru těmito objekty na bilaterální úrovni.

V další části se autor venuje horizontálnímu vymezení postavení státu ve vzdušném prostoru. Podrobně analyzuje letecké svobody upravené chicagskými dohodami a přechází k problematice postavení státu ve vzdušném prostoru nad pobřežním mořem. Zde podtrhuje, že se státy při dojednávání konečného textu Úmluvy UNCLOS III sjednotily na principu definice rozsahu územní svrchovanosti pobřežního státu nad vzdušným prostorem nad svým pobřežním morem podle rozsahu jejich územní svrchovanosti, daného maximální šíří 12 námorních mil měřených od základních linií. Správně je zde podtrženo, že UNCLOS nepostihuje specifika mořského práva, jako právo pokojného proplutí pobřežním mořem, které vyplývá z obyčejového mezinárodního práva. Zajímavé jsou úvahy o šíři přílehlé zóny (s. 65), s níž autor spojuje právní status vzdušného prostoru nad tímto územím, či o vzdušném prostoru nad průlivy. V případě souostrovňích států se do právního statusu vzdušného prostoru nad přílehlými vodami odráží jejich modifikovaný status, daný zvláštním režimem proplutí souostrovňními námorními koridory.

Také vzdušný prostor nad výlučnou ekonomickou zónou podléhá zvláštnímu právnímu režimu danému postavení tohoto pásma dle UNCLOS: Pro letadla zde platí v zásadě svoboda přeletu nad výlučnou ekonomickou zónou, ačkoliv, jak autor správně poznamenává, se rozsah pravidel vytvořených Mezinárodní organizací pro civilní letectví omezuje na vzdušný prostor nad svrchovaným územím státu a vzdušný prostor nad volným mořem. Značný prostor je věnován režimu vzdušného prostoru nad volným mořem a nad Antarktidou.

6. Hodnocení

Disertant v práci prokázal velmi dobrou znalost zkoumané problematiky. Vysoce je třeba hodnotit použití české i zahraniční literatury, způsob práce s touto literaturou i označení některých dosud nedořešených problémů. V tištěné verzi doporučuji neponechávat práci na teoretické úrovni a zahrnout – i s ohledem na název práce – do textu více praktických případů. Doporučuji také rozšířit část věnovanou závěru práce.

Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze, 30. července 2009.
